

Mál nr. 479/2025.

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Sjúklingatrygging.

Nafn vátryggingartaka sjúklingatryggingar (X)

Bótaábyrgð. Sönnun.

Gögn.

1. Málskot móttakið 17. desember 2025 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 27. febrúar 2026 ásamt fylgiskjölum.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi leitað til gigtarlæknisins X í júní 2013 vegna langvarandi lið- og bakverkja. X hafi sent M í tölvusneiðmynd af spjaldliðum og í kjölfar þess greint hann með hryggikt. Næsta áratug hafi ýmis líftæknilýf, með tilheyrandi aukaverkunum, verið reynd en M hafi alltaf verið slæmur í baki, stíður og verkjaður. Í byrjun árs 2023 hafi M fengið slæman bakverk með leiðni niður fótlegg. Hafi hann þá greinst með brjós-klos og gengist undir aðgerð vegna þess og enduraðgerð nokkru síðar. Leiðniverkurinn hafi horfið en bakverkurinn hafi áfram verið til staðar. Við ítrekaðar segulómunarrannsóknir hafi sést langvinn bólg, skemmdir og breytingar í liðþófum en ekki neinar breytingar á spjaldliðum.

Hinn 19. september 2024 hafi M leitað til Y, sérfræðings í lyflækningum og gigtarsjúkdómum. Samkvæmt vottorði Y hafi það verið álit hans, í ljósi þess að svörun við lyfjagjöf hafi verið lítil svo og þess að endurteknar segulómanir hafi sýnt eðlilega spjaldliði, að M hafi ólíklega verið með virka hryggikt. Sú greining X hafi verið byggð á tölvusneiðmynd frá árinu 2013 sem sýnt hafi óljósan grun um sacroiliitis en spjaldliðir hafi verið nánast eðlilegir. Telji Y því líklegast að um hafi verið að ræða slitgigt og brjós-klos í baki.

Í framhaldi þessa hafi M gert kröfu um skaðabætur á grundvelli 1. tl. 1. mgr. 2. gr. þágildandi laga um sjúklingatryggingu nr. 111/2000 en þar komi fram að greiða skuli bætur ef ætla megi að komast hefði mátt hjá tjóni ef rannsókn eða meðferð við þær aðstæður sem um ræðir hefði verið hagað eins vel og unnt hefði verið og í samræmi við þekkingu og reynslu á viðkomandi sviði. V hafi hafnað kröfunni með bréfi dags. 20. nóvember 2025. M fellir sig ekki við þau málalok og byggir á því að rannsóknarniðurstaða frá árinu 2013 hafi ekki verið þess eðlis að greining um hryggikt væri ótvíræð. Hefði átt að rannsaka ástand M frekar áður en hafin var meðferð með líftæknilýfjum sem geti haft hættulegar aukaverkanir. Hefði X þá í öllu falli borið að láta framkvæma frekari rannsóknir þegar M svaraði ekki meðferð við ætlaðri hryggikt. Er vísað til þess að vottorð Y svo og niðurstöður annarra rannsókna bendi ekki til þess að merki séu um hryggikt. Sé þá ljóst að M hafi orðið fyrir tjóni vegna rangrar greiningar og meðferðar. Er því farið fram á úrskurð nefndarinnar um fulla bótaskyldu. Að endingu eru gerðar athugasemdir við tafir á málsmeðferð V, en rúmt ár hafi liðið frá því M sendi V beiðni um afstöðu til bótaskyldu og þar til afstaða þess lá fyrir.

Í bréfi V til nefndarinnar er vísað til greinargerðar X en þar komi m.a. fram að greining hryggiktar hafi aldrei verið 100% örugg, frekar en hjá öðrum hryggiktarsjúklingum en í ljósi einkenna, færniskerðingar og niðurstöðu myndgreiningar hafi X talið nægilegar líkur á hryggikt svo rétt væri að hefja meðferð. Hafi þar vegið þyngst niðurstaða röntgenlæknis um það hvað kæmi fram á tölvusneiðmynd af spjaldliðum M. Þar segi ótvírætt og án fyrirvara „status eftir sacroiliitis bil., meira vinstra megin.“ Hefðbundin röntgenrannsókn sem sé síður næm rannsókn við greiningu sacroiliitis hafi hins vegar lýst grun um hana, og það sé sú rannsókn sem Y vísi til. Sá grunur sem leiddi af röntgenmynd hafi, svo sem áður er rakið, síðar verið staðfestur með túlkun reynds röntgenlæknis á næmari rannsókn, þ.e. tölvusneiðmynd. Hvorki liggi fyrir að frekari rannsóknir hefðu leitt til annarrar greiningar né að önnur meðferðarráttæði en þau sem gripið var til hefðu gagnast betur.

Verði af framangreindu ráðið að greining X á hryggikt M á árinu 2013 hafi verið eins vel gerð og unnt var og til samræmis við þekkingu og reynslu á þessu sviði. Í síðari sjúkragögnum sé þá ekki að finna neina ítarlega umfjöllun um ranga greiningu svo sem M haldi fram. Einkenni um brjós-klos hafi komið mun seinna fram og sé greining um brjós-klos frá árinu 2022 óháð fyrri greiningu um hryggikt. Telji X þá verulegan vafa á því að um hafi verið að ræða slitgigt allt frá upphafi einkenna M. M hafi aðeins

verið 38 ára er hann leitaði fyrst til X og hafi hann þá þegar haft nokkurra ára sögu um bakverki. Óalgengt sé að svo ungt fólk sé með slitgigt í hrygg. Á árinu 2024 hafi myndgreining aðeins leitt í ljós minni háttar slitbreytingar en hefði slitgigt verið til staðar í meira en áratug hefði orðið meiri framgangur í slitbreytingum.

Þá liggi engin gögn fyrir um að M hafi orðið fyrir tjóni af völdum meðferðar hjá X en það sé grundvallarskilyrði bótaréttar úr sjúklingatryggingu að líkamstjón hafi orðið í tengslum við rannsókn eða sjúkdómsmeðferð.

Álit.

Rétt til bóta samkvæmt þágildandi lögum um sjúklingatryggingu eiga, skv. 1. mgr. 1. gr. laganna, sjúklingar sem verða fyrir líkamlegu eða geðrænu tjóni hér á landi í tengslum við rannsókn eða sjúkdómsmeðferð hjá m.a. heilbrigðisstarfsmanni sem starfar sjálfstætt og hefur hlotið löggildingu til starfans. Í 1. mgr. 2. gr. sagði að bætur skuli greiða án tillits til þess hvort einhver ber skaðabótaábyrgð samkvæmt reglum skaðabótaréttarins, enda megi að öllum líkindum rekja tjónið til nánar tilgreindra atvika sem tiltekin eru í fjórum tölulíðum. M byggir kröfu sína á 1. tl. sem var svohljóðandi: *1. Átla má að komast hefði mátt hjá tjóni ef rannsókn eða meðferð við þær aðstæður sem um ræðir hefði verið hagað eins vel og unnt hefði verið og í samræmi við þekkingu og reynslu á viðkomandi sviði.*

Aðila greinir á um hvort skilyrði þessa ákvæðis séu uppfyllt. Þó sönnunarkröfur til tjónþola hvað orsakatengsl varðar séu vægari en ella þegar kemur að sjúklingatryggingu hvílir það samt sem áður á M að sýna fram á tjón og að það sé „að öllum líkindum“ að rekja til þeirra atvika sem tilgreind eru í 1. mgr. 2. gr. laga um sjúklingatryggingu. Svo skilyrði 1. tl. 1. mgr. 2. gr. séu uppfyllt þarf þá að sýna fram á að „ætla megi“ að komast hefði mátt hjá tjóni hefði rannsókn eða meðferð verið hagað með öðrum hætti.

Kemur því fyrst til skoðunar hvort um tjón í þessum skilningi hafi verið að ræða. Í málskoti kemur fram að M hafi orðið fyrir andlegu og líkamlegu tjóni vegna umræddrar greiningar, sem hann telur eins og áður er rakið að hafi verið ranglega unnin og ekki til samræmis við þekkingu og reynslu á viðkomandi sviði. Er í málskoti sérstaklega vísað til þess að M sé í meiri hættu á að fá sýkingar en ella vegna áralangrar meðferðar með ónæmisbælandi lyfjum, en í gögnum frá Landspítala komi fram að taka þurfi mið af þeirri lyfjagjöf við læknismeðferð M. Þó fallist sé á það verður þó ekki fullyrt að M hafi orðið fyrir tjóni vegna þess að hann var greindur með hryggikt á árinu 2013 eða vegna eftirfarandi meðferðar við henni. Sýna gögn málsins einfaldlega ekki fram á slíkt tjón með nægilega skýrum hætti né er fyrirbyggjandi álits- eða matsgerð sem sýni fram á það.

Þess utan verður ekki talið sýnt fram á að meðferð X á M hafi ekki verið hagað eins vel og unnt hefði verið og í samræmi við þekkingu og reynslu á viðkomandi sviði. Fyrir liggur að M greindist með brjós-klos á árinu 2023 og virðist hann þá samhliða hafa þjáðst af einkennum vegna þess og fyrri einkenna frá baki. Í vottorði Y, dags. 18. október 2024, kemur fram að ólíklegt sé að M hafi verið með virka hryggikt en að líklegra sé að um hafi verið að ræða slitgigt og brjós-klos. Kemur þá fram í vottorði hans að greiningin hafi verið byggð á tölvusneiðmynd sem gerð var árið 2013 og sýndi óljósan grun um hryggikt. Í sjúkragögnum er stafa frá Landspítala kemur fram að M hafi verið „afgreindur“ af hryggikt en ekki verður séð að frekari umfjöllun sé að finna um það í gögnum sem þaðan stafa, eða að frekari rannsóknir hafi átt sér stað. Í greinargerð X er niðurstöðu Y sérstaklega mótmælt og m.a. tekið fram að niðurstaða myndgreiningar, sem hafi verið túlkuð af röntgenlækni, hafi verið skýr varðandi það að um hryggikt væri að ræða. X fellst þá á að vafi leiki á um greininguna þó hún sé alls ekki útilokuð en hins vegar hafi fyrirbyggjandi gögn á þeim tíma samræmst þeirri greiningu og verklag við greininguna hafi verið eðlilegt. M hefur ekki lagt fram nein frekari gögn máli sínu til stuðnings eða til andsvara staðhæfingum X og eins og atvikum þessa máls er háttað verður samkvæmt framangreindu að telja ósannað að umrædd mynd hafi aðeins sýnt óljósan grun um hryggikt. Verður því einnig að telja, eins og mál þetta liggur fyrir nefndinni að ekki hafi verið sýnt nægilega fram á að meðferð X hafi ekki verið hagað eins vel og unnt var og til samræmis við reynslu og þekkingu á sviðinu.

Er það því mat nefndarinnar að ekki hafi tekist að sýna fram á tjón eða að það megi að öllum líkindum rekja til þeirra atvika sem tilgreind eru í 1. tl. 1. mgr. 2. gr. þágildandi laga um sjúklingatryggingu og að skilyrði bótaskyldu séu því ekki uppfyllt. Er því, eins og mál þetta liggur fyrir nefndinni, óhjákvæmilegt að hafna kröfu M.

Að lokum verður ekki hjá því komist að gera athugasemdir við gagnaframlagningu í máli þessu, en málskoti fylgdu tæplega 90 bls. af gögnum í einhvers konar belg og biðu án nokkurs gagnalista, merkinga eða aðgreiningar né var með skýrum hætti vísað til tiltekinna gagna í málskoti.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr sjúklingatryggingu X hjá V.

Reykjavík, 21. apríl 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja Ragnarsdóttir